

Allemansrätten – boende – avhysning

Jur. dr. Andreas Pettersson

Juridiskt forum

Umeå universitet

Allemansrätten

Allemansrätten

2 kap. 15 § regeringsformen

"[...] Alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten [...]"

7 kap. 1 § miljöbalken

"Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den."

Sedvanan

Vistelse med stöd av allemansrätten

- Ingen rätt överhuvudtaget på tomt, plantering eller skadekänslig mark
- Begräsningar genom kommunala ordningsföreskrifter
- Desto längre vistelse desto större hänsyn till skaderisk på marken
- Tre tumregler:
 - Avståndet till tomt/bostadshus
 - *Tält < Bil < Husvagn/husbil*
 - Grupper större problem för markägaren än en enskild individ

Avhysning – Sveriges skyldigheter enligt folkrätten

- Rätten till respekt för privat- och familjeliv (MOP, BarnK, EKMR)
- Rätten till skydd för egendom (EKMR)
- Rätten till bostad inkl skydd mot avhysning, trakasserier och hot (ESK, Europarådets sociala stadga)
- Förbud mot kollektiva utvisningar av utlänningar (EKMR tprt 4 art 4)

Centre on Housing Rights and Evictions (COHRE) mot Frankrike, 63/2010

För att avhysningar ska vara tillåtna under Europeiska sociala stadgan krävs att:

1. De utförs med bibehållen respekt för personerna i fråga
2. sker i enlighet med regler och förordningar som präglas av skydd för personernas rättigheter och, när avhysningarna motiveras av allmänintresse,
3. alternativt boende anordnas

Exempel från Europadomstolen om tvångsavhysning av romer

- Connors mot Förenade kungariket (2004)
- Yordanova och andra mot Bulgarien (2012)
- Winterstein och andra mot Frankrike (2013)

Avhysning – svensk rätt

Lag (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

Lagen skiljer på *allmän* handräckning (skyddsregler för svaranden) och *särskild* handräckning (inga skyddsregler för svaranden)

Vid avhysning av utsatta personer från privat eller allmän mark i praktiken alltid särskild handräckning

Avhysning – särskild handräckning

- Skriftlig ansökan
- Interimistiskt beslut om sökanden "gör sannolikt att saken inte tål uppskov" (63 §)
 - Eftersom interimistiska beslut systematiskt används och missbrukas vid avhysningar avslutas oftast handräckningsärendet här
- Delgivning
- Skriftväxling
- Avgörande och beslut
- Verkställighet
- Överklagande

Avhysning – andra rättsgrunder

- Malmöfallet 2015 (ödetomt, privat mark)
 - Miljöbalken, 1 kap 1 § , 2 kap 3 och 6 § § , 9 kap 3 och 9 § § , 15 kap 5a och 18 § § samt 26 kap 9 §
 - Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 33 §
 - Malmö stads lokala miljöföreskrifter, 6, 10 och 14 § §
- Ordningslag (1993:1617)
 - Vid avhysning från allmän plats (2 §)
- Polislag (1984:387)
 - Om polis bistår vid avhysandet
 - Proportionalitet (8 §)